

Presentatie 3 **Hoe gaat het met thuiszitters in passend onderwijs?**

Inleiding, onderzoeksdoel en context

Vanaf de start van passend onderwijs heeft het onderwerp 'thuiszitters' veel aandacht getrokken. Daar zijn verschillende redenen voor: het terugdringen van thuiszitters ('leerlingen tussen wal en schip') is al bij de motivering voor de stelselwijziging als belangrijk doel daarvan genoemd (Ledoux, 2013), het is ook een doel dat als meetbaar en concreet wordt ervaren, en leerlingen die thuiszitten zijn in de praktijk van samenwerkingsverbanden maar ook in de media een makkelijk te vinden en te presenteren 'gezicht' van passend onderwijs. Mede daardoor is er ook veel aandacht voor thuiszitters in de debatten in de Tweede Kamer (Waslander & Buwalda-Groeneweg, 2017). De invoering van een zorgplicht voor scholen/schoolbesturen, die inhoudt dat scholen als ze zelf geen passend aanbod kunnen bieden voor een leerling met specifieke onderwijsbehoeften aan ouders een andere passende plek moeten aanbieden, heeft onder meer tot doel thuiszitten te voorkomen. De gedachte is dat het door de zorgplicht niet meer kan voorkomen dat ouders met hun kind van het kastje naar de muur worden gestuurd, met thuiszitten als mogelijk gevolg. Basis voor die gedachte is dus dat thuiszitten (vooral) wordt veroorzaakt doordat scholen niet de verantwoordelijkheid nemen om voor een passend aanbod voor elk kind te zorgen. Naast de zorgplicht zou ook het samenwerken in de samenwerkingsverbanden tot verbetering hiervan moeten zorgen.

Theoretisch kader

Het onderwerp thuiszitten is een typisch voorbeeld van hoe een complexe interventie werkt, zie de inleiding op het symposium. Vooral de invloeden vanuit de omgeving zijn hier duidelijk zichtbaar.

Onderzoeksvraag/ - vragen

Onderzocht is hoe het aantal thuiszitters en de aandacht daarvoor zich tot dusver hebben ontwikkeld, of zichtbaar is dat de zorgplicht hierin een rol heeft gespeeld en wat de oorzaken zijn van thuiszitten.

Methode

Naast documentanalyse is gebruik gemaakt van informatie die verkregen is in tien 'integrale cases', dit zijn samenwerkingsverbanden in primair en voortgezet onderwijs die vier jaar lang in de evaluatie worden gevolgd en waarin alle niveaus (besturen, directies samenwerkingsverbanden, scholen, leraren, ouders) worden bevraagd. In de ronde van 2018 is specifiek ingezoomd op thuiszitten.

Resultaten

De zorgplicht heeft nog niet voor vermindering van het aantal thuiszitters gezorgd. De belangrijkste reden daarvoor lijkt te zijn dat de oorzaken van thuiszitten veelvormig zijn en dat er meestal forse psychische problemen bij leerlingen spelen die regulier schoolgaan in de weg staan. De politiek lijkt hier het veld te overvragen.

Wetenschappelijke en praktische betekenis, aansluiting bij divisie

Het onderzoek is relevant voor landelijk beleid (reflectie op impact van beleidsinstrumenten en beleidsverwachtingen) en voor lokaal beleid en praktijk (idem voor samenwerkingsverbanden en gemeenten).

Eimers, T., Ledoux, G., & Smeets, E. (2016). Passend onderwijs in de praktijk. Casestudies in het primair en voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Nijmegen: KBA.

Ledoux, G. (2013). *Ex ante evaluatie Passend onderwijs*. Den Haag: ECPO.

Ledoux, G. (2018). *Zorgplicht in de integrale cases, ronde 2017*. www.evaluatiepassendonderwijs.nl.

Waslander, S. & Buwalda-Groeneweg, E. (2017). *Passend onderwijs in pers en politiek*. Deel 1. Tilburg: TIAS School for Business and Society.